

«Мектеп пәндерін оқуға көмектесу әдістер»

Әр бала білім әлемін өзінше ашады. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар үшін бұл жол қиынырақ болуы мүмкін: оларға назар аудару, есте сақтау, нұсқауларды түсіну қиынырақ. Сондықтан оқытудағы ерекше рөл ата-аналарға тиесілі-күнделікті жақын және баланы мектеп пәндерін игеруге қолдай алатындар.

Үй сабақтары мұғалімдер мен мамандардың жұмысына маңызды қосымша болады. Үйде бала өзін сенімді сезінеді, қателіктерден қорықпай, ойын, қозғалыс және практикалық әрекеттер арқылы үйренеді.

Ата — аналардың оқу көмегі мектепті алмастыру емес, серіктестік. Мамандармен және тәрбиешілермен бірлесе отырып, сіз балаға зейінді, сөйлеуді, ойлауды және өз қабілеттеріне деген сенімділікті дамытуға көмектесе аласыз.

Бұл кеңес ата-аналарға математиканы, оқуды және жазуды үйрену кезінде баланы қолдауға көмектесетін қол жетімді әдістерді ұсынады.

1. Математиканы оқуға көмектесу

Математика-бұл бала үшін ең қиын пәндердің бірі, әсіресе егер ол зейінді, есте сақтауды немесе ойлауды дамытуда ерекшеліктерге ие болса. Көбінесе қиындықтар қабілеттердің жетіспеушілігімен емес, материалдың тым абстрактілі түрде берілуімен байланысты. Сондықтан оқытудың көрнекілікке, ойынға және тәжірибеге сүйенуі маңызды.

Оқытудың негізгі принциптері:

- **Қарапайымнан күрделіге дейін** - әрбір жаңа тапсырма бұрыннан таныс нәрсеге негізделуі керек.
- **Әрекет пен ойын арқылы** - санау, салыстыру, өлшеу күнделікті іс-әрекеттің бөлігі болуы керек.
- **Баяу қарқын және қайталау** - балаға материалды түсінуге және бекітуге уақыт беріңіз.
- **Оң баға** - тек нәтиже үшін емес, күш-жігер үшін мақтаңыз.

Үйде балаға қалай көмектесуге болады:

1. Тексеру шотын пайдаланыңыз.

Айналадағы барлық нәрсені бірге санаңыз: қасықтар, алма, ойыншықтар, түймелер.

Мысалы: "табаққа 3 алма салайық. Егер сіз басқасын қоссаңыз, ол қанша болады?"

Бұл балаға санның мағынасын және қосу/азайту әрекеттерін түсінуге көмектеседі.

2. Оқуды көрнекі етіңіз.

Сандар карталарын, түрлі-түсті таяқшаларды, текшелерді, қақпақтарды пайдаланыңыз.

Бала бір заттан және екіншісінен екі зат қалай шыққанын көрсін.

3. Ойындағы білімді бекітіңіз.

- "Сонша табыңыз" - үш ойыншықты көрсетіп, сонша текшені табуды сұраңыз.
- "Келесі кім?"- қадамдарды өлшеп, салыстырыңыз: кім көп болды?
- "Біз айналаны санаймыз" — үйде қанша терезе, көшедегі ағаштар, қашықтан басқару пультіндегі түймелер.

4. Санды түсінуге және салыстыруға үйретіңіз.

"Көп", "аз", "бірдей"сөздерін қолданыңыз.

Мысалы: "Машада екі кәмпит бар, Димада үш кәмпит бар. Кім көп? "

5. Арифметикалық әрекеттерді біртіндеп меңгеріңіз.

Алдымен элементтермен әрекеттерді орындаңыз, содан кейін суреттерге, содан кейін ғана сандық өрнектерге өтіңіз.

Мысалы: алдымен жемістерді үстелге жайыңыз, содан кейін суретті көрсетіңіз, содан кейін ғана мысал жазыңыз: $2 + 1 = 3$.

6. Пішін мен кеңістік туралы идеяларды қалыптастырыңыз.

Геометриялық фигураларды бірге сызыңыз және кесіңіз. Шеңберді, шаршыны, үшбұрышты ажырата білуге үйретіңіз.

Серуендеу кезінде заттарға назар аударыңыз: "Қараңыз, терезе төртбұрышты, ал табақ дөңгелек".

7. Ойын арқылы зейін мен есте сақтауды жаттықтырыңыз.

- "Тапсырысты есте сақтаңыз" - бірқатар заттарды орналастырыңыз, қарап шығыңыз және ойнатуды сұраңыз.
- "Не болмады?"- бір затты алып тастап, қайсысы жоғалып кеткенін сұраңыз.

Есте сақтау маңызды:

- Баланы асықпаңыз: түсіну бірнеше рет қайталау арқылы келеді.
- Ойын және тыныштық атмосферасында сабақ беріңіз. Егер бала шаршаса, кідіртіңіз.
- Табыстарға баса назар аударыңыз: "сіз бүгін өз мысалыңызды шештіңіз!", "Сіз тез санадыңыз!"»
- Қызығушылықты қалыптастырыңыз: балаға математика өмірде қажет екенін көрсін-дүкенде, ас үйде, серуендеуде.

ЕББҚ бар балаға арналған Математика-бұл жай ғана санау және мысалдар емес, ойлауды, салыстыруды, қорытынды жасауды үйрену тәсілі. Оны біртіндеп қолдай отырып, ата-аналар өзіне деген сенімділік .

пен оқуға деген қызығушылықты қалыптастыруға көмектеседі

2. Оқуды дамытуға көмектесу

Оқу дағдысы — мектептегі негізгі дағдылардың бірі. Ол баладан назар аударуды, есте сақтауды, тыңдауды, дыбыстарды ажырата білуді және оқығанның мағынасын түсінуді талап етеді.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар үшін оқуды меңгеру процесі баяу болуы мүмкін, сондықтан кезең-кезеңімен, сабырлы және қызығушылықпен әрекет ету маңызды.

Оқуды оқытудың негізгі принциптері:

- Дыбыстан әріпке ауысу: алдымен бала дыбыстарды естуді және ажыратуды үйренеді, содан кейін оларды әріптермен байланыстырады.
- Көрнекілік пен эмоцияларға сүйену: сурет, қозғалыс, эмоциямен бірге жүретін барлық нәрсе жақсы есте қалады.
- Жеке қарқын: асықпаңыз — әр бала өзмеағымен үйренеді.
- Түсіну жылдамдықтан маңыздырақ: баяу, бірақ түсінікпен жақсырақ.

Үйде көмек көрсетудің кезеңдері мен әдістері:

1. Есту қабілетін дамыту (әріптермен танысқанға дейін).

- "Дыбысты тап" ойынын ойнаңыз: не естіледі-қоңырау, су, ит?
- Белгілі бір дыбысқа сөздерді ойлап табыңыз ("М" - ден не басталады?" - доп, мама, сүт).
- Қысқа әндерді тыңдап, вместеақты бірге айтыңыз.
- "Дыбыстық серуендерді" өткізіңіз — айналаңыздағы дыбыстарды тыңдаңыз: жел, қадамдар, үру, құстар.

2. Әріптермен танысу.

- Үлкен әріптер мен суреттері бар карталарды қолданыңыз: "Б — барабан", "М — мысық".
- Пластиннен әріптерді мүсіндеңіз, оларды таяқшалардан, түймелерден, жармалардан жайыңыз.
- Бірден көптеген әріптерді жаттамаңыз-аптасына 2-3 жеткілікті.
- Күнделікті өмірде әріптерді қайталаңыз: "Қараңыз, дүкенде "А" әрпі "ана" сөзіндегідей!".

3. Буындар мен қарапайым сөздерді оқуды үйрену.

- Буындардан бастаңыз: ма, мо, му, ми, мә.
- Ойындарды қолданыңыз:

"Буынды кім тез табады?" - картаны көрсетіңіз, бала шақырады.

"Сөз жинаңыз" - карталарды буындармен қосыңыз: мы + сық = мысық.

- Баланың оқуын жеңілдету үшін ұзын сөздерді бөліктерге бөліңіз.

4. Сөйлемдер мен қысқа мәтіндерді оқуға көшу.

- Үлкен қаріппен және жарқын иллюстрациялармен кітаптарды таңдаңыз.
- Қысқа әңгімелер, мақал-мәтелдер, өлеңдер оқыңыз.
- Оқығаннан кейін қарапайым сұрақтар қойыңыз:

"Басты кейіпкер кім?"

"Ол не істеді?"

"Оқиға қалай аяқталды?"

- Оқылғанның мағынасын түсінуге көмектесу үшін суреттерді талқылаңыз.

5. Оқуға деген қызығушылықты дамыту.

- Күн сайын бірге оқыңыз, тіпті 5-10 минут.
- Бала кітапты өзі таңдасын.
- Аудио ертегілерді қолданыңыз-мәтінді тыңдап, бірге қадағалаңыз.
- "Отбасылық оқулар" жасаңыз — барлығы ұсыныс бойынша оқи берсін.

Оқу дағдыларын бекітуге арналған ойын әдістері

- "Тірі әріптер" - әріптерді қиып, сөздерді бүктеңіз.
- "Қозғалыста оқу" — әр оқыған сайын бала қадам жасайды, шапалақтайды, секіреді.
- "Әріпті табыңыз" — журналдан, белгіден, кітаптан таныс әріптерді іздеңіз.
- "Сөзді жалғастыр" — ересек адам бастайды: "Ба...", бала аяқтайды: "...ла".

Балаңызға оқығанын түсінуге қалай көмектесуге болады:

- Оқығаннан кейін өз сөзіңізбен қысқаша айтып беріңіз.
- Жетекші сұрақтарды қолданыңыз ("неге кейіпкер осылай жасады?", "Кейін не болды?").
- Егер балаға қиын болса, бірге айтыңыз-қимылдар, сызбалар, эмоциялар қосыңыз.
- Баладан оқығанын салуын сұраңыз.

Есте сақтау маңызды:

- Егер бала шаршаса немесе тітіркенсе, оқуға мәжбүрлемеңіз. Кідірту жақсы.
- Әр қадам үшін мақтаңыз: "бүгін сіз үш сөзді оқыдыңыз!"
- Басқа балалармен салыстырудан аулақ болыңыз - жеке прогресті атап өтіңіз.
- Оқуды жауапкершіліктен гөрі жағымды бірлескен іс-әрекетке айналдырыңыз.

Оқу-бұл жай ғана дағды емес, тәуелсіздіктің, сөйлеуді, ойлауды және

қиялды дамытудың кілті.

Ата-аналардың шыдамды және мейірімді көмегі балаға оқуды үйреніп қана қоймай, кітаптарды жақсы көруге, сәттілікке қуаныш пен өз қабілеттеріне деген сенімділікті сезінуге көмектеседі.

3. Жазуды үйренуге көмектесу

Жазу шеберлігі-көздің, қолдың, зейіннің және есте сақтаудың күрделі жұмысының нәтижесі.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар бала үшін жазу процесі жиі қиындық тудырады: қол тез шаршайды, әріптер біркелкі болмайды, бала сызықтардың бағытын ұмытады немесе ұқсас элементтерді шатастырады.

Балаға көмектесу үшін әріптерден емес, ұсақ моториканы дамытудан, қимылдарды үйлестіруден және өз қабілеттеріне деген сенімділіктен бастау керек.

Жазуды оқытудың негізгі принциптері:

- Қарапайымнан күрделіге - алдымен сызықтар мен фигуралар, содан кейін әріптердің элементтері, содан кейін ғана сөздер.
- Қозғалыс пен ойын арқылы-баланың қолын "жылыту" және дайындау керек.
- Бірте — бірте және қысқа сабақтар-күнделікті 5-10 минут ұзақ, шаршататын жаттығуларға қарағанда көбірек пайда әкеледі.
- Міндетті қолдау және мадақтау — баланың кішкентай нәрселерде де жетістікке жетуі маңызды.

Үйде көмек көрсетудің кезеңдері мен әдістері:

1. Ұсақ моториканы дамыту (жазуға дейін).

- Саусақтарды дамытатын жаттығулар қолды жазуға дайындайды:
- Пластиннен, қамырдан, саздан модельдеу.
- Дәнді дақылдар, түймелер, бұршақтар.
- Түймелерді, найзағайларды түймелеу және ашу.
- Кішкентай заттарды пинцетпен немесе қасықпен жылжыту.
- Киімдермен ойын: "күн" -киімдер-сәулелер.

Саусақ гимнастикасы:

"Құлып", "Жұдырықшалар", "Сақиналар", "Барабаншылар".

Әр қимылды ритақты сөздермен немесе санауышпен сүйемелдеңіз.

2. Қолды жазуға дайындау.

- Люктер мен соққыларды қолданыңыз: толқынды сызықтар, жолдар, ілмектер, спиральдар.
- Құмға, жармаға, ұн науасына саусағыңызбен сурет салуды ұсыныңыз- бұл қателік қорқынышын жояды.

- Үйлестіру тапсырмаларын енгізіңіз: жолды үйге дейін сызыңыз, нүктелерді қосыңыз, заттардың контурын сызыңыз.
- Баланың қарындашты дұрыс ұстауын және оны қатты баспауын қадағалаңыз.

3. Әріптерді зерттеу.

- Әріпті көрсетіңіз, оны атаңыз және сол дыбыстың тақырыбын көрсетіңіз ("Ә — әтеш").
- Бала әріпті нүктелі сызықпен сызып, содан кейін өз бетінше жазуға тырыссын.
- Үлкен үлгілерді саусақпен, киізден жасалған қаламмен, щеткамен жазу үшін пайдаланыңыз.
- "Әріпті табу" ойынын ойнаңыз — жазулардан, белгілерден, кітаптардан таныс әріптерді іздеңіз.
- Жазғаннан кейін не болғанын бірге оқып шығыңыз.

4. Сөздер мен сөйлемдерді жазу дағдыларын қалыптастыру.

- Қысқа сөздерден бастаңыз (ана, ата, үй).
 - Бөлгіш әріптерді қолданыңыз-алдымен сөздерді қосыңыз, содан кейін оларды жазыңыз.
 - Дауысты дыбыстар арқылы жазыңыз: "Дыбыстан басталатын сөзді жазыңыз [м]".
 - Ойында шағын диктанттар жасаңыз:
- "Мен айтатын сөзді жазыңыз";
- "Ұсынысты жалғастырыңыз";
- "Клоундағы қатені түзетіңіз" (суретте қате сөз көрсетілген).
- Бірге тексеріп, жетістіктерді атап өтіңіз.

Хатты бекітуге арналған ойын әдістері:

- "Сиқырлы трек" - лабиринт сызыңыз және шекарадан шықпай-ақ А нүктесінен В нүктесіне дейін сызық сызыңыз.
- "Ауадағы хат" - қолыңызбен үлкен әріптерді "жазыңыз", олардың атын айтыңыз.
- "Қардағы із" - әріптерді саусағыңызбен құмға, жармаға, жастыққа салыңыз.
- "Әдемі әріп" - жазылған әріпті өрнекпен немесе стикерлермен безендіріңіз.
- "Әріптік басқатырғыш" - әріптің суретін бөліктерге бөліп, бүктеңіз.
- "Есте сақтау сөздері" - сөзді көрсетіңіз, оны жабыңыз және жадқа жазуды ұсыныңыз.

Баланы қалай қолдау керек:

- Қысқа тапсырмалардан бастаңыз, қозғалыс пен демалыспен

ауысыңыз.

- Түрлі — түсті қарындаштар мен маркерлерді қолданыңыз-бұл қызығушылықты арттырады.
- "Сіз қате жаздыңыз" деген сөздерден аулақ болуға тырысыңыз — "қайталап көріңіз, сіз табысқа жетесіз"деп айтқан дұрыс.
- Егер бала қиналса, қарқынын төмендетіп, жиі үзіліс жасаңыз.
- Жақсы жарықтандырылған және ыңғайлы позасы бар тыныш жұмыс орнын жасаңыз.

Есте сақтау маңызды:

- ЕББҚ бар бала үшін жазу тек әріптерді оқытып қана қоймайды, сонымен қатар зейінді, үйлестіруді, моториканы, өзін-өзі бақылауды дамытады.
- Ата-ананың шыдамдылығы мен қолдауы баланың өзіне сенуіне көмектеседі.
- Тіпті күн сайын бірнеше минуттық сабақтар нәтиже береді, Егер сіз оларды мейірімді көзқараспен және мақтаумен сүйемелдесеңіз.

Балаға жазу-бұл тәуелсіздік пен сенімділікке жасалған қадам.

Ересек адам шыдамдылық пен қуанышқа көмектескенде, тіпті ең қиын әріптер де сәттілік пен мақтанышқа айналады.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар баланы оқыту-бұл шыдамдылықты, дәйектілікті және сүйіспеншілікті қажет ететін жол. Баламен бірге өткізген әр күн, әр бірлескен ойын немесе жаттығу оның танымдық және оқу дағдыларын дамытуда алға қадам жасайды.

Есте сақтау маңызды: ата — ананың басты мақсаты-мінсіз нәтижеге қол жеткізу емес, балаға өзіне сенуге, табысқа жетуге және оқуға деген қызығушылықты сезінуге көмектесу. Тіпті кішігірім жетістіктер-бұл үлкен жеңіс, Егер олар мейірімділікпен, қолдаумен және қуанышпен қол жеткізілсе.

Тиімді көмек тек отбасы мен мамандардың — мұғалімдердің, дефектологтардың, логопедтердің, психологтардың ынтымақтастығымен мүмкін болады. Олардың ұсыныстарына сүйене отырып және үйде тыныштық пен сенім атмосферасын құра отырып, ата-аналар баланың дамуында сенімді серіктес болады.

Әр сабақ қарым-қатынас қуанышын, жаңа ашылулар мен ертеңгі күнге сенімділік әкелсін.

Бірге - отбасы, мектеп және мамандар-біз ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқытуды әркім үшін сәтті және мүмкін ете аламыз!